

Het verhaal van Irene van Staveren (44) die fulltime werkt en zichzelf een goede moeder vindt

'Die bewuste thuisblijfmoeders snap ik niet. Wat voor voorbeeld geven ze aan hun dochters?' Foto Vincent Mentzel

'Van thuiszitten word je niet blij'

Tegen mijn buitenlandse studenten zeg ik altijd: 'Nederland is een modern land als het gaat om abortus en euthanasie, maar achterlijk in de arbeidsparticipatie van vrouwen. In jullie landen is dat veel beter'. Dan zijn ze stomverbaasd, want mijn studenten komen uit Azië, Afrika en Zuid-Amerika. Ze zien Nederland als zeer vooruitstrevend. Maar fulltime werkende moeders als ik zijn hier een uitzondering. Vijf procent van de vrouwen met schoolgaande kinderen en fulltime werkende man, werkt zelf ook fulltime.

Het moederschapsideaal in Nederland is heel sterk. Mijn kinderen zijn nu 15 en 17, maar toen ze jonger waren, kreeg ik weleens vreemde reacties. De ondertoon was dan dat ik een slechte moeder zou zijn omdat ik fulltime werkte. Een keer zei de moeder van een vriendinnetje van mijn dochter: 'Paula moet altijd maar naar die buitenschoolse opvang, dat vind ik toch zó zielig!' Het voelde als een klap in mijn gezicht. Later dacht ik, boos: zó hou je dus dat moederschapsideaal in stand.

Ik werk als universitair hoofddocent feministische ontwikkelingseconomie aan het Institute of Social Studies in Den Haag en ben hoogleraar economie en christelijke ethiek aan de Radbouduniversiteit in Nijmegen. Waarom ik een baan van vijf dagen heb, en niet van vier of drie, kan ik simpel uitleggen: omdat ik dol ben op mijn vak, en daar een stempel op wil drukken. In mijn geval is het ook nog eens zo dat mijn ideeën over de economische wetenschap en wat er zou moeten veranderen in de maatschappij, afwijken van de *mainstream*, ik heb een missie. Dat vraagt extra inzet. Een van de dingen waar ik de aandacht op wil vestigen, is de economische betekenis van 'zachte waarden' als zorg en onbetaalde arbeid.

Onderwijs geven, studenten en promovendi begeleiden en managementtaken vullen het grootste deel van mijn tijd. Daarna kom ik pas toe aan onderzoek doen en werken aan mijn publicaties. Vandaar dat ik altijd werkweken draai van 50 à 55 uur. Niet dat ik mezelf aan alle vrouwen ten voorbeeld wil stellen. Heb je een beroep waar je niet zo tevreden mee bent, dan kan ik me voorstellen dat je vier dagen werken wel genoeg vindt. En heb je een kind met ADHD of iets an-

ders waardoor het extra aandacht nodig heeft, dan kan het ook niet. Het is mijn geluk dat ik gezonde kinderen heb, en zelf energiek ben en een goede gezondheid heb. Bovendien heb ik het altijd zo kunnen regelen dat ik op woensdag thuis werk, en mijn vrije dagen opneem in de schoolvakanties. En, heel belangrijk, ik heb een man die altijd veel gedaan heeft thuis. Hij is degene die het huis schoonhoudt, spic and span. De werksters die we hebben gehad, stuurde hij de laan uit omdat hij ze niet goed genoeg vond.

Ik ontmoette Pablo via het scheepvaartbedrijf waar mijn vader werkte. Een Argentijnse zeeman. Toen ik per ongeluk zwanger raakte op mijn 26ste, kenden we elkaar nog helemaal niet zo goed, en ik had tot dat moment nog nooit nagedacht over kinderen. Ik was net afgestudeerd, ik stond te popelen om de arbeidsmarkt op te gaan. In grote emotionele verwarring zocht ik contact met Pablo's schip via Radio Scheveningen. Heel primitief, je moest schreeuwen anders kon je elkaar door de ruis niet verstaan, en tegelijk kon ik alleen in bedekte termen praten omdat ik wist dat bij Pablo aan boord de radiotelegrafist meeluisterde, die, zoals de meeste Argentijnen, zwaar katholiek was. Dus het woord abortus kon ik niet noemen. Uiteindelijk heb ik hem duidelijk kunnen maken dat ik het kind alleen wilde houden als hij er voor minstens vijftig procent voor zou zorgen. „Ja, ja, natuurlijk”, zei hij. Hij was dolgelukkig, zegde zijn baan op, verkocht zijn huis en zijn auto en kwam naar Nederland. Toen onze zoon Sam werd geboren, heeft hij twee jaar lang – tot hij een vaste baan kreeg – alleen voor hem gezorgd.

Mijn moeder heeft hbs-b gedaan, heel bijzonder voor een meisje in de jaren vijftig. Daarna volgde ze een laborantenopleiding en ging ze als chemisch analiste werken bij Hoogovens. Toen de kinderen kwamen, zegde ze haar baan op. Mijn vader voer op zee, en destijds was het voor een vrouw in die situatie natuurlijk wel bijzonder lastig om te blijven werken. Ik heb er nooit met haar over gesproken, maar mijn indruk is dat het huisvrouwenbestaan haar niet bepaald gelukkig maakte. Ze lag vaak met hoofdpijn op de bank.

Misschien komt daar mijn *drive* wel vandaan. Ik heb aan mijn moeder gezien dat je van thuis zitten niet blij wordt. Die 'bewuste thuisblijfmoeders' snap ik dan ook niet. Daarbij: wat voor voorbeeld geven ze aan hun dochters? En staan ze er wel bij stil dat ze alleen kunnen komen te staan? Een op de drie huwelijken eindigt in een scheiding. Je kunt weduwe worden, of je partner kan arbeidsongeschikt raken.

De toename van de arbeidsparticipatie van vrouwen stagneert sinds een aantal jaren. Om het voor moeders gemakkelijker te maken, zouden een aantal dingen beter geregeld kunnen worden. De buitenschoolse opvang zou meer een tweede thuis moeten zijn voor kinderen, een plek waar ze niet alleen zoet worden gehouden, maar waar ze, tot veertien of vijftien jaar, culturele activiteiten kunnen doen en huiswerkbegeleiding kunnen krijgen. En er moet een echte fiscale prikkel komen voor ouders die beiden ieder minimaal drieënhalve dag werken. De huidige combinatiekorting van 146 euro per persoon is natuurlijk een lachertje.

Het zwangerschapsverlof zou met een of twee maanden verlengd moeten worden. Zestien weken is te kort. En net als in Scandinavië zouden mannen ouderschapsverlof moeten krijgen, op te nemen in het eerste jaar na de geboorte, ná het zwangerschapsverlof van de moeder. Zodat de man, als de vrouw weer aan het werk is, de tijd krijgt om een autonome band met het kind op te bouwen. Voor Sam is het heel goed geweest om als baby zoveel bij zijn vader te zijn geweest. Paula is al na drie maanden voor vier dagen in de week naar de crèche gegaan. Als je me vraagt of ik me weleens ergens schuldig over voel, zeg ik: ja, dat was misschien wel te vroeg. Maar over het geheel vind ik dat wij het best goed gedaan hebben.

Soms hoor ik van mijn kinderen verhalen over klasgenootjes, sleutelkinderen die nauwelijks aandacht krijgen. En lang niet altijd hebben die twee fulltime werkende ouders. Ik denk dat Pablo en ik een betere band hebben met onze kinderen dan heel wat ouders die niet allebei een volledige baan hebben.

Ik ben geen carrièrebeest. Ik doe het niet

voor status, roem of geld. Ik wil alleen mijn vak graag goed doen. Als econoom ga ik efficiënt met mijn tijd om, het is een beroepsafwijking. Ik fiets naar het station, dat scheelt een fitness-training op de sportschool. Winkelen doe ik niet. Vier keer per jaar ga ik op vrijdagavond naar de Bijenkorf en trek daar dan in een uurtje tijd de kleding uit de rekken die ik voor het komende seizoen nodig heb. Koken doe ik in twintig minuten, altijd mét verse groenten. In de loop van de jaren heb ik een heel pak snelle recepten verzameld. Uit met vrienden, naar de film gaan, dat zijn de dingen die er weinig van komen. Maar ik mis het niet. Wel doe ik sinds twee jaar aan wedstrijdroeien, dat kan weer nu de kinderen ouder worden. Ik kijk geen televisie, maar omdat ik mezelf soms wel erg hyper vind, heb ik bewust gezocht naar een serie die ik leuk vond, één avond per week een vast uur ontspanning. Het is *Bones* geworden, woensdagavond om half tien op RTL4.

De prijs die ik moet betalen voor hoe ik mijn leven heb ingericht, is chronisch slaapgebrek. Als ik om vijf uur naar huis ga om met de kinderen te kunnen eten – dat vind ik erg belangrijk, en alleen bij hoge uitzondering lukt dat niet – betekent dat regelmatig dat ik 's avonds mijn werk moet afmaken. Meestal slaap ik zes uur per nacht, terwijl ik zeven uur nodig heb. Soms komen daar ongelukken van. Vier jaar geleden fietste ik, vermoeid, naar huis van een tangoworkshop met Pablo. We leiden ieder ons eigen leven, en dat tango-dansen is een van de weinige dingen die we samen doen, daarom wilde ik die avond per se door laten gaan. Ik remde te hard op een helling en sloeg over de kop. Een dubbele kaakbreuk en allemaal tanden gebroken. Die week in het ziekenhuis was heerlijk, ha! Ik zat onder de morfine en waande me op een tropisch eiland. Door schade en schande word je wijs. Een beetje. Ik heb in de kerstvakantie het zoveelste boekje over tijdmanagement gekocht.”

Opgetekend door **Brigit Kooijman**

Wilt u reageren? Mail naar zbrieven@nrc.nl of schrijf Zaterdag &cetera, postbus 8987, 3009 TH Rotterdam